

Izšla vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

LETO—YEAR XVII. Cena lista je \$5.00. Entered as second-class matter January 22, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., ponedeljek, 5. maja (May 5), 1924. Subscription \$5.00 Yearly. STEV.—NUMBER 106.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917 authorized on June 14, 1918.

ZELO VAŽNA AMEND. SPREJETA V SENATU.

Pogovarjati stare garde, kakor n. pr. Smoot, Reed in drugi, so si zaman brusili jesik, da bi porazili sprejetje te važne odredbe.

ADMINISTRACIJA JE S TEM DOBILA ENO NAJHUIŠIH LETOSNIH KLOFUT.

Washington, D. C. — Sprejetje dveh drastičnih amendmentov v davčni predlogi v senatu je prisililo administracijskim republikanskim voditeljem eno najhujših zank, kar jih je še dobila administracija v tem kongresu.

Amendmenta, sprejeta navzlic silnemu ugovarjanju od strani Smoota, Reeda in drugih starih gardistov republikanske organizacije, zahtevata objavljenje vseh davčnih podatkov, vloženih pri finančnem departmentu, in tudi vseh prošelj za povračilo davkov, ki jih vplačajo posamezniki ali korporacije.

Voditelj progresivnih senatorjev Norris iz Nebraske je predložil en amendment, s katerim je zahteval, da naj bodo vsi davčni podatki dostopni javnemu pregledu. Po hudi in vroči debati je bil ta amendment sprejet z 48 proti 27 glasovom.

McKellar iz države Tennessee je potem prišel na dan z drugim amendmentom, po katerem bodo dostopni javnosti vse prošnje za davčno povračilo.

To je predmet, ki ga je premlel in preručal preiskovalni odsek s senatorjem Couzensom iz Michigana na čelu, ko je predsednik Coolidge poslal v senat zelo ostro poslanico ter zahteval v njej, naj prekine senat s tistimi preiskavami.

McKellarjev amendment je bil sprejet s 47 proti 26 glasovom.

Voditelji republikanske organizacije so bili zelo presenečeni, ko so izvedeli izid tega glasovanja; zlasti pa jih je prišla huda jeza, ko so pregledali imena tistih senatorjev, ki so glasovali za predlagana amendmenta.

Hudo so se začudili, ko so slišali, da so senatorji, kakor je n. pr. Cummins iz države Iowa, ali Jones iz Washingtona, ali Gooding iz države Idaho, ali Harrell iz Oklahome, glasovali za oba amendmenta.

Ti senatorji so navadno sledili vodstvu stare garde čez drn in strn zlasti v zadevah, v katerih sta bila finančni departament in Bela hiša prizadeta.

Drugi senatorji z republikanske strani, ki so podpirali oba amendmenta, so bili Borah, Brookhart, Capper, Howell, Johnson iz Californije, Ladd, McNary, Norbeck in Norris.

Določbo, ki določa objavljanje davčnih podatkov, sta sedaj sprejele obe zbornici. Kajti poslanska zbornica je sprejela predlog, po katerem naj bodo takšni podatki dostopni javnosti po obeh finančnih odsekih. Ta predlog je odobril finančni odsek v senatu, ko je razmotrival davčno predlogo poslanske zbornice.

ŠEST ITALIJANOV BODO OBESILI.

Eksekucija se izvrši prihodnji petek pod zaščito vojaštva v Louisiani.

Eaton Rouge, La. — Dne 9. maja obesimo naenkrat šest Italijanov v Amitu, La. Kakor izgleda bo eksekucija javna, kajti kraj ne oblahti so apelirali na governerja, naj pošlje vojaške čete, ker policija je preslaba, da bi mogla kontrolirati silne množice ljudstva, ki se pričakujejo. Governer se ni odgovoril, najbrž pa ugodil prošnji.

Italijani bodo občeni radi umora, ki so ga izvršili pred dvema letoma. Izrabili so vse instance, da bi utekli smrtni kazni, toda pogoreli so na celi črti. Med Italijani, ki imajo v Louisiani močne naselbine, je radi tega veliko razburjenje in bati se je izgradov.

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.

Senat je zaključil, da mora biti imenik davkoplačevalcev odprt v javnosti.

Coolidge je za izključitev Japoncev, želi pa, da se določa odgoditi.

Spletke proti senatorju Wheelerju se niso obnesle.

V Louisiani bodo ta teden naenkrat obesili šest Italijanov.

Trije ameriški letalci na poletu okoli sveta pojdejo čez morje brez voditelja Martina.

Inozemstvo.

Socialisti so dobili na Nemškem največ glasov.

Delavska stranka v Angliji morda dobi večino v sedanji zbornici.

Prvi maj je pokazal, da so boljševidni temeljito organizirali javno življenje v Rusiji.

Revolta na Kubi postaja resna; Coolidge je prepovedal izvoz orožja.

Generalna stavka in izpor v Argentini v protestu proti pokojninskemu zakonu.

Polet okoli sveta brez Martina.

Washington, D. C. — Ameriški zračni polet okoli sveta se bo nadaljeval brez dosedanjega vodnika majorja Fredericka L. Martina, ki je najbrž izgubljen. Tako je naznanil vojni departament koncem zadnjega tedna. Poslana je bila brzotjavka poročniku Lowellu Smithu, v kateri mu je naročeno, naj nadaljuje polet s svojimi tremi zračnimi ladjami neglede na to, kakšna usoda je zadela Martina.

Zmaga svobodne besede.

New York, N. Y. (A. C. L. U.) — Sledeč boju za svobodno besedo v zaprti kompanijski vasi Vintondale, Pa., pred dvema letoma, se je pravni zastopnik unije za ameriške civilne svobodnosti Arthur Garfield Hays vrnil zadnjo nedeljo tjakaj ter govoril na javnem shodu stavkajočih premogarjev brez policijskega vmešavanja. Hays je šel v vas Vintondale, ker je izvedel iz časopisja, da izganja kompanija stavkarje iz njihovih hiš in da jim zopet odreka civilne pravice.

Boj za svobodno besedo v Vintondalu sega nazaj v mesec april, 1922, ko je odvetnika Haysa in skupino drugih govornikov, ki so zastopali unijo za ameriške civilne svobodnosti in Združene rudarje, napadla kompanijska straža, ko so govorili na shodu o lastninah, ki sodi rudarjem. Odvetnik Hays je tožil kompanijo ter tudi dobil tožbo. Nadalje je vložil tožbo za osebno odškodnino proti vintondalski kompaniji. Ta zadeva pride v kratkem na vrsto v New Yorku.

Sodno postopanje je dognalo, da je premogovniška kompanija najela oborožene stražnike, ki bi naj držali mir med 1.000 prebivalci v vasi Vintondale. Šhod, ki se je vršil zadnjo nedeljo brez vsakega nerada, je dober dokaz za to, da je bila borba za svobodno besedo uspešna in zmagovita.

SENATNE PREISKAVE STANEJO \$325.000.

Washington, D. C. — Senator Warren, ki je načelnik odseka za denarna dovoljenja, je povedal senatu, koliko stanejo senatne preiskave zvezno vlado. Rekel je, da je senat doslej porabil za preiskave \$325.000.

"Najmanjši znesek, ki ga je porabil katerikoli odsek, znaša \$4.000, in preiskava teapotdomskega škandala je porabila \$56.000," je rekel senator Warren.

PRES. COOLIDGE ZA JAPANSKO IZKLJUČITEV.

Da bo japonska vlada potolažena, upa Bela hiša vsaj za nekaj časa zadržati nezakonite izključitvene določbe.

NA PODLAGI TEGA UTEGNE SENAT IZPREMENITI SVOJE NAČRTE.

Washington, D. C. — Predsednik Coolidge je za to, da naj bo Japoncem zabranjeno naseljevanje v Združene države, in je uverjen, da stopi izključitvena legislacija v kratkem v veljavo.

To stališče predsednika Coolidge je bilo uradno naznanjeno v njegovem imenu v Beli hiši v petek.

To naznanilo je bilo v veliko zadovoljenje tistim kongresnikom, ki so sklenili že pred Haniharovo noto zapreti japonskim izseljencem vrata Združenih držav.

Nadalje pa je bilo tudi povedano po odvetniku Bele hiše, da mora biti nezakonite nove postavbe tako umerjena in zasnovana, da ne bo užaljeno japonsko javno mnenje.

Bela hiša upa, da bo senat pustil od svojega stališča vsaj toliko, da ne bo zahteval takojšnje zakonitve izključitvene določbe. In splošno mnenje prevladuje, da se v tem oziru strinjajo kontinenti iz obeh zbornic.

Veliko je tudi ugibanja, kakšen učinek bo imelo to Coolidgeovo naznanilo na bodoče zadržanje državnega tajnika Hughesa. Vedno je bilo že namignjeno, da poda svojo resignacijo, če se zvezni kongres izreče za japonske izključitev, in to mnenje je sedaj zopet zelo oživilo.

Nekaj kongresnikov je zapustilo koncem zadnjega tedna neko tukajšnje gledališče s trdnim sklepom, da se bodo še nadalje potegovali za japonsko izključitev. V gledališču so v premikajočih slikah videli ti kongresniki, kako je neki japonski parnik odplul iz San Franciscosa z mnogimi Japonci, ki so se napotili v domovino, da se tamkaj oženijo in potem vrnejo s svojimi ženami v to deželo še pred 1. julijem.

Japonski listi na pacifični obali so že več mesecev pozivljali neporočene Japonce, naj izkoristijo priliko ter dobe iz domovine žene, dokler še ni prepozno.

Embargo na orožje za Kubo.

Coolidge je prepovedal pošiljati orožje in strelivo kubanskim vstajem.

Washington, D. C. — Predsednik Coolidge je v petek odredil, da se ne sme pošiljati orožje in strelivo iz Združenih držav vstajem na Kubi. Embargo je bil odrejen na prošnjo kubanske vlade, ki je sporočila, da so voditelji vojaških rebelov v provinci Santa Clara naročili večjo množino bojne materiala v Floridi. Coolidge je v svojem proglasu naročil izjemo za kubansko vlado, da lahko dobi orožja in municije kolikor hoče.

Kakor poročajo iz Havane, je položaj na Kubi zelo kritičen. Prezident Zayas, proti kateremu je naperjena revolta, je apeliral na kubansko zbornico, naj dovoli vladati \$400.000 za bojne potrebe.

Poincare poslal Belgijce v London.

London, 3. maja. — Theunis van Hymans, ministrski predsednik in zunanji minister Belgije, sta sinoči prišla v London. Njuna mislija je, da posreduje med Francijo in Anglijo v najnovejšem reparacijskem konfliktu; pravzaprav ju je poslal Poincare, da pridobita MacDonald za njegov reparacijski program. Ker je MacDonald odšel čez nedeljo na svojo podeželski dom v Chequersu, pojedeta danes tja, kjer se bo vršila privatna konferenca.

Velika industrijska kriza v Argentini.

Splošna stavka in izpor radi pokojninskega zakona.

Buenos Aires, Argentinijska, 3. maja. — Južnoameriška republika Argentinijska stoji danes pred največjo industrijsko krizo v svoji zgodovini. Delavci, organizirani v Federaciji strokovnih unijs, so danes stopili v splošno stavko v znak protesta proti novemu pokojninskemu zakonu, ki je po dvakratni odgoditvi stopil v veljavo. Delo v pristaniščih je že prenehalo in vsi parniki počivajo.

Včeraj so zborovali vodilni podjetniki v Buenos Airesu in proglasili generalni izpor, ki se začne v nedeljo 4. maja o polnoči. Delodajalci so tudi proti pokojninskemu zakonu kakor delavci. Zakon določa, da se delavcem odtrga pet odstotkov od vsake plače za pokojninski sklad in ravno toliko plačujejo delodajalci. Čez dve leti pa kongres določi, kdaj in koliko je delavce opravičen do pokojnine. Delavci protestirajo, ker morajo ravno toliko prispevati v pokojninski sklad kakor delodajalci in radi drugih pomanjkljivosti v zakonu.

Vlada je pričela mobilizirati policijske in vojaške čete. V Rosariju in Mendosi so že izbruhnili krvavi spopadi med stavkarji in policijo.

Socialisti na Nemškem izvolili 100 poslancev.

Zmagale so stranke, ki se oglašajo za sprejem Dawesovega predloga o reparacijah.

Berlin, 4. maja. — Kljub dvomom so socialisti dobili pri današnjih volitvah še največ glasov. V državno zbornico (Reichstag) so po večini izvoljeni poslanci strank, katere se zavzemajo za sprejem načrta Dawesove reparacijske komisije.

Iz vladnega uradnega poročila je razvidno, da so dobili socialisti glasov ravno za 100 poslancev, demokrati 40, katoličani 70, ljudska stranka 50, komunisti 60, nacionalisti 90 in fašisti 30, skupaj 440 glasov.

Največje presenečenje vlada radi poloma fašistov, ki so napovedovali veliko število svojih poslancev in vsaj Bavarsko smatrali za čisto svojo. Tudi v tej državi je bilo zlasti po industrijskih mestih oddanih veliko glasov socialistom.

Spletke proti Wheelerju se niso obnesle.

Washington, D. C. — Odsek, ki se peča z Wheelerjevo zadevo, je dokončal svojo preiskavo dne 1. maja, in vse kaže, da so se nakanje Wheelerjevih nasprotnikov in republikanskega narodnega odbora popolnoma izjalovile.

Odsekov načelnik sen. William E. Borah bo, kakor pravijo, po odsekovem poročilu, nastopil v senatu ter prav pošteno prijel sfero gardo za ušesa radi njene taktike v tej zadevi.

Delo v Tutankamenovi grobnici se bo nadaljevalo.

Kairo, Egipt, 3. maja. — V proračunu egiptovske vlade, ki je zdaj pred parlamentom, je tudi vsota 4110 sterlingov za nadaljevanje raziskovalnega dela v Tutankamenovi grobnici in prihodnji sezoni. To znači, da bo vlada nadaljevala z delom v grobnici.

London, 3. maja. — "Morning Post" javlja, da je egiptovska vlada še vedno pripravljena dovoliti Howardu Carterju, da sklene svoje delo v Tutankamenovi grobnici pod pogojem, če Carter pripravi oblast vlade nad grobnico in njeno vsebino. Vlada je privolila trpeti vse stroške nadaljnjega raziskavanja in ne bo več dala nikomur monopola na poročila o odkritjih.

ŠE NEKAJ O MANIFESTACIJAH V MOSKVI.

Rikov, Leninov naslednik, je prvič nastopil na javni govornici in pozdravil stotisoče, ki so korakali mimo njega.

NAJPERFEKTEJŠA DELAVSKA ORGANIZACIJA NA SVETU.

Moskva, 3. maja. — (Iz poročila F. A. MacKenzieja čikaškimi "Daily News") — Aleksij I. Rikov, Leninov naslednik, je prvega maja prvič javno nastopil, odkar je bil izvoljen za predsednika svetovne ljudskih komisarjev. Stal je sredi govorniškega odra pred Leninovim grobom na Rdečem trgu in z žarečimi očmi je pozdravljal stotisoče delavcev, ki so korakali mimo v vrsti za vrsto in se končno zliili na trgu v velikanstvo ljudsko množico ne glede na dež in mrzlo vreme, ki je storilo vse, da bi bilo pokvarilo slavnosti.

Rikovov nastop mora zavezati jezika vsem onim, ki so zadnje mesece razširjali nebrojne laži o njegovi "akrivnostni usodi".

Letošnje majake slavnosti v Moskvi — kakor je že bilo poročano — so bile v glavnem civilne; običajnih vojaških parad ni bilo. Vojaki so sicer korakali v izprevidih, toda brez orožja in pomešani med delavce. Vsi člani delavskih unijs, ki vključujejo vse organizirane industrije, so se udeležili manifestacij s svojimi tovarniškimi odbori na čelu. Ogromno število delavcev v izprevidu, ki je trajal pet ur na dani točki, je bilo jasen dokaz najperfektnije delavske organizacije na svetu in jasna slika, kako temeljito so boljševiki organizirali javno življenje v Rusiji. Vsako delo je absolutno počivalo med manifestacijami. Celo sobarice so zapustile hotele, pustivši svoje delo neizvršeno, da ne zamude pohoda po ulicah. Skratka vse delavsko prebivalstvo Moskve je bilo organizirano in grupirano kakor armada.

Ko so grupe korakale mimo Leninovega groba, so se nagnile rdeče zastave in sklonile glave v znak pozdrava. Leninov mavzolej, ki je dovršen, tvori izreden monument na Rdečem trgu. Krasnna lesena stavba je, zgrajena v klasičnem slogu, ni pa v harmoniji s slovanskimi in bizantinskimi tipi stavb, ki se nahajajo v ozadju. V tem poslopju bo Lenin ležal stalno, ako pojde vse po sreči. Oblasti bi rade, da se truplo trajno ohrani, toda vodilni moskovski zdravniki so mnenja, da ne bo mogoče, ker niso storjeni potrebni koraki za balzamiranje takoj po smrti. Neki zdravnik iz Karkova je pa izjavil, da se to lahko še izvrši in priporočal je oblasti, da je njegova metoda dobra. Truplo se nahaja v balzamni tekočini že več ko mesec dni.

Čikaške vesti.

— Dne 1. maja je umrla Justina M. Srebernak, stara 21 let, za vnetjem možganske mreže. Pokojnica, ki je bila rojena v La Salle, Ill., zapuščala stariše — John in Mary Srebernak — štiri brate in tri sestre. Bila je članica društva Francisco Ferrer št. 131 S. N. P. J. kot so tudi njeni stariši in trije bratje. Pogreb, in sicer civilen, se vrši danes 5. maja na čiško Narodno pokopališče.

ŠTEV. 17.746 BO OPRAVLJALA PISARNIŠKE POSLE.

Atlanta, Ga. — Warren T. McCray, ki je sedaj v tukajšnjih zveznih zaporih šte. 17.746, bo dobil delo v knjižnici ali pa v pisarni, kakor je dejal jetniški pomožni ravnatelj L. J. Fletcher. Razgovorje države Indiane se polagoma vživlja v novo življenje v ječi, kjer mu je odsedeti deset let kazni, ker je izrabljaj zvezno pošto v sleparske svrhe.

MacDonald morda dobi večino v zbornici.

Radikalni liberalci mogoče stopijo v delavsko stranko.

London, 3. maja. — Budget (poročila) delavske vlade je postal tako popularen, da se ni niti vlada sama nadejala tako dobrega uspeha. Cene živil, ki so po budgetu prosta davka, so že padle. To je prvo dobro delo delavske vlade. Vse časopisje — izvemši skrajno torijskega — hvali laboritaki budget kot najboljši od leta 1913.

Delavska stranka si je s tem korakom ustvarila izredno dobro situacijo v ljudskih masah, tako da bi najbrž že danes dobila večino, če bi šla pred volilce. Mogoče pa ne bo treba iti v volilni boj. Mnoga znamenja kažejo, da delavska stranka morda dobi večino v sedanjem parlamentu. Napredni liberalni poslanci, katerih je mnogo, se pripravljajo za vstop v delavsko stranko. Na ta način prenehajo biti liberalci in postanejo laboritje, kar pomeni, da se laboritaka skupina v zbornici pomnoži za toliko glasov in prav lahko dobi absolutno večino, če bi dovolj liberalcev prestopilo v delavski tabor.

V liberalni stranki je vsled tega gibanja nastala razburjenost med voditelji.

Akcija proti deportaciji.

New York, N. Y. (A. C. L. U.) — Poziv, naj razveljavi delavski tajnik povelje za odgon 13 tujerodnih bivših političnih jetnikov, obojenih med vojno radi njihovega prepričanja, je bil pravkar vložen na Davisovem departmentu. Petletja je bila podpisana na shodu v newyorškem mestu, vršečem se pod pokroviteljstvom u. n. je za ameriške civilne svobodnosti in generalnega obrambnega odbora. V pozivu je povedano, da niso mogle, določeni za deportacijo, nezaščiteni prebivalci Združenih držav. Nadalje je rečeno, da bi bila deportacija v dežele, iz katerih so se izselili pred leti, dodatna kazen tistim, ki so jih že pretrpeli radi svojega mišljenja.

Industrije v Rusiji napredujejo.

Produkcija se je v zadnjih šestih mesecih pomnožila za 25 odstotkov in mezde delavcev so se povečale za 40 odstotkov.

Moskva. — (Fed. Press.) — Industrijska produkcija v Uniji socialističnih sovjetskih republik se je v prvi polovici fiskalnega leta 1923—24 (oktober—marec) povečala za 25 odstotkov v primeri s produkcijo v istem času leta 1922—1923. V tem času se je število delavcev, upošanih v industrijah, povečalo za 15 odstotkov in delavske mezde so povprečno narastle za 40 odstotkov.

Kljub temu, da se je povečalo število upošanih delavcev, se je istočasno podvojila brezposelnost v industrijskih mestih. Vzrok brezposelnosti je ta, da so dobre mezde, ki se izplačujejo v črvenih (novem ruskem denarju zlate veljave), in boljše splošne življenjske razmere v mestih privabile v mesta veliko število delavcev, ki so za časa fakote odšli na kmete; med novodošli je mnogo kmetov, ki niso prej delali v industrijah. Čeprav so se industrije dobro razvile v prejšnjem letu, tako močno in obsežno pa le še niso, da bi sprotili absorbirale veliko množico novih delavcev. Zato je brezposelnost v ruskih industrijskih mestih.

VEREJE.

Chicago in okolica. — V torek najbrž krajevni nallvi, sveži vetrovi z jugozapada. Temperatura zadnjih 24 ur: najvišja 50, najnižja 43. Sonce izide ob 5:41, zaide ob 7:53.

Delavske novice.

(Federated Press.)

Najgloblji rudniki na svetu.

Delovanje tekstilnih delavcev.
Lawrence, Mass. — Več ko 800 delavcev je brez dela, ko je te dni več tekstilnih tovarnen zaprlo zaradi pomanjkanja surovega bombaža. Več ko polovica tovarnen je zaprta v Massachusettsu je skrajno slabo. Več ko polovica tovarnen je zaprta in deloma obratujejo le po dva ali tri dni v tednu.

Krojaška unija podpira brespolne člane.

Chicago. — S 1. majem je stopila v veljavo brezposelnostna podpora unije Amalgamated Clothing Workers. V skladu je zdaj milijon dolarjev. V Chicagu je 600 krojačev, članov te unije, ki so deležni podpore ta mesec. Podpora se izplačuje tudi onim, ki se delajo ves čas. Član, ki je brez dela, ne da bi si bil sam kriv, prejme 40 odstotkov svoje povprečne mezde za dobo pet tednov. Več ko sto dolarjev v enem letu se more prejeti po sedanjih pravnih. Člani plačujejo v sklad brezposelnostne podpore poldrugi odstotek svoje tedenske mezde in delovni mesec pridržijo delodajalec ter ga odračuna odboru unije, ki upravlja sklad.

Sklad škafške krojaške unije je prvi te vrste v Ameriki. Ako se osebe tukaj, ga sprejmejo krojaške unije v drugih mestih. Druge delavske unije so tudi pozorne. Zelo je dobra radi tega, ker je unija prisiljena skrbeti, da so vsi člani zaposleni. To je seveda nemogoče, kjer nima organizacija delavcev. Unija mora biti predvsem priznana in imeti pogodbo z delodajalci za odtrgavanje pripekov od mezde.

DNEVNI RED V. KONGRESA KOMUNISTIČNE INTER-NACIONALE.

Za V. svetovni kongres komunistične internacionale, ki se vrši v juniju v Moskvi, je določen sledeči dnevni red:

1. Lenin in kominterni. Referat bodo od kom. strank: Rusije, Nemčije, Francije, Indije in Bolgarije.
2. Svetovni gospodarski položaj. (Poročevalec Varga).
3. Poročilo o delu in taktiki kominterni. (Poročevalec: Zinovjev).
4. Program kominterni. (Poročevalec Buharin in Thalheimer).
5. Strokovna taktika.
6. Nacionalno vprašanje: a) Stališče kom. strank v nacionalnem vprašanju. (Rusija, Poljska, Čehoslovaška, Balkan). Poročevalec: Stalin, po eden iz Poljske, Češke in Jugoslavije. — b) Revolucionarno gibanje na vzhodu in v kolonijah (Indija itd.). Poročevalec: Katayama (Japonska), Roy (Indija) in drugi. c) Zamorsko vprašanje. Poročevalec določita francoska in ameriška stranka.
7. Organizacijska vprašanja. Poročevalec: Pjatnicki, Mickevič in drugi.
8. Propagandno delo.
9. Fašizem. Poročevalec: en italijanski in en nemški delegat.
10. Intelektualno vprašanje. Poročevalec: Klara Zetkin, eden iz Francije in kolonij.
11. Kmetijska internacionala.
12. Mladinsko gibanje.
13. Internacionalna rdeča pomoč.
14. Vprašanje posrednih sekcij: Rusije, Nemčije, Italije, Bolgarije, Anglije, Amerike, Japonske.
15. Konzumno vprašanje.
16. Volitve.

SENATORJI BI RADI, DA JIH ČUJE SVET PO RADJU.

Washington, D. C. — Po rezoluciji, ki jo je sprejel senat konvencije zadnjega tedna, so vprašali senatorji in mornarični departement, če bi se dalo njihove govore razdaljati z vladnih radijskih razdalj. Rezolucijo je predložil senator Howell iz Nebraske, in senat jo je odobril soglasno brez kakršnega oklevanja in obotavljanja.

Japonska bo gradila podvodne križarke.

London, 3. maja. — Diplomatski korespondent "Daily Telegrapha" poroča, da je japonska vlada pred kratkim kupila v Nemčiji večerke velikega podmornika, ki jih je naredil prof. Oswald Plamm. Submarin po tem načrtu je prava podmorska križarka, ki lahko nosi težke topove in plove z izredno hitrostjo. Japonska namena zgraditi več takih podmorskih križark.

segajo tako globoko pod morsk gladino.

Najgloblji zlati rudnik v Združenih državah je v Kaliforniji, kjer ima Kennedy Mining and Milling navpičen šaft 4200 globok. Sosednja Argonaut Mining Company ima poševen šaft s kotom 60 stopinj, ki je 4,850 čevljev dolg. Tudi tam dela nekaj naših rojakov.

Noben premogovnik v Združenih državah ni poseben globok, eden v državi Illinois ima šaft 1.004 čevljev globok.

Rudniki pa ne predstavljajo najgloblji luknji v zemljo, ki jih je človek izrval, četudi človek sam se ni nikoli spustil do dna teh luknji. Najgloblja luknja v zemljo je v West Virginiji, kjer so prevrtali do globline 7,579 čevljev (2,310 metrov), ko so iskali naravni plin. — F. L. I. S.

Sovjetska Rusija.

Sidney Strong je bil zadnji več tednov v Rusiji. In ko se je vrnil v Ameriko, je podal naslednjo sliko o ruskih razmerah:

Iz Berlina sem šel dvakrat na Rusko, kjer sem prebil mesec septembra v Moskvi. Odkar sem šel proti vzhodu ter prehodil petsto milj po okrožju reke Volge. V Petrogradu in Moskvi sem bil že enkrat poprej, in sicer meseca decembra.

Ko sem se iskreal v New Yorku, sem se med drugim namenil po svojih močeh tolmačiti Rusijo svojim rojakom. Zelo pa sem se začudil, ko sem se uveril, kako močno in hudo je ameriško ljudstvo zastrupljeno s propagando proti Rusiji. (Tu je menda umestno pripomniti, da sem šel v Rusijo na lastne stroške in da sem lahko obiskal vsak kraj, ki sem ga želel videti. Nisem pa opazil, da bi me pri tem kdo opazoval.)

Najprej naj povem, kaj nam je razumeti pod sedanjost Rusijo. To je dandanes federacija, ki sestoji iz petindvajsetih ali šestindvajsetih socialističnih sovjetskih republik in v teh republikah od Vi divostoka do Moskve prebiva 140 milijonov ljudi.

'Sovjet' pomeni svet. Na Ruskem imajo vsake okrožne in pokrajinske sovjet. Na čelu vseh sovjetskih republik je 'vseruski kongres, ki se snide vsako leto enkrat. Lansko leto je zboroval v Moskvi, letos bo v Turkestanu. Ta kongres iz 3,000 članov je postavljajo skupščina za vso Rusijo. Kongresu predseduje Kalinin.

Kongres izvoli mal svet, ki tvori administracijo skozi celo leto. Lenin je bil njen predsednik.

Pristaviti mi je še, da govore Rusi o svoji vladi kakor o industrijski vladi v kontrastu z angleško in ameriško vlado, ki sta nasplošno politični. Ruski sovjeti ali sveti sestojijo torej iz tistih, ki so izvoljeni, da predstavljajo industrijske skupine. To razliko je treba imeti pred očmi vselej, kadar je govor o ruski vladi. Nadalje tudi to, da smejo glasovati edino delavci.

Uveril sem se, da je Rusija med vsemi evropskimi deželami še na najboljsem. S tem mislim, da so se tamkajšne razmere močno izboljšale in se še izboljšujejo. Ljudstvo je vselejše. Kakor se zdi, so krizo je preboleli, česar se nikakor ne da trditi o drugih evropskih narodih. Kajti povsod drugod je še velika nestalnost.

Letine so dale ruskemu narodu dovolj živil. Ker je dežela poljedelska in le za par odstotkov industrijska, se lahko sama preživlja, pa naj jo svet prizna, ali ne. Rusija je neodvisna od drugih dežel, česar zopet ne morem reči o kakih drugih deželah na svetu. Nadalje sem se uveril, da veruje ruski narod v stalnost sedanje svoje vlade.

Stopilvi na ruska tla sem najprej vprašal: "Koliko komunizma imate v tej deželi?" To sem kar naravnost vprašal komuniste in nekomuniste. Komunisti so nasplošno smehljaje odgovarjali: "Ni komunizma." Razlog za takšen odgovor sem našel v dejstvu da ne vidijo pravoverni komunisti valod opustitve komunističnega programa nobenega več komunizma na Ruskem. Ali ob preučevanju ruskih razmer sem dognal naslednja dejstva:

Sedanja vlada je v obliki državne kapitalizma. To se pravi, da so premogokopi, železo, olje, železnice, gozdovi itd. pod državno upravo. Nadalje so vsa zasebna podjetja večjega obsega organizirana in upravljana na podlagi državnih koncesij. V zelo omejenem območju more na Ruskem poslovati zasebni kapitalist. Mejna črta med državnim in zasebnim kapitalizmom se neprestano menja.

Ali lahko pa je reči, da opravlja država po skrbno zamišljenih koncesijah ali kooperativah večji del poslov v deželi. Prav lahko pa se zgodi, da se bo območje zasebne delavnosti z leti dokaj povečalo in razširilo.

Pravoverni komunist ti morda kar naravnost prizna, da se je komunizem iz potrebe umaknil državnemu kapitalizmu. Toda komunisti imajo za cilj ustvaritev delavske družbe, ki jo naj vodi delavec za delavca. In karkoli je storjenega s postavodajo in vzgojo v armadi, v šoli in na univerzah, stremi vse za tistim ciljem.

Našel sem pa vseeno nekaj znakov, ki mi priča, da je vendar komunizem na Ruskem doma. Eden takih znakov je ta, da so odpravljeni vsi poprejni višokodeni naslovi. Naslov "tovariš" je dober za vsakogar in ga splošno rabijo. Ta duh dobrega tovarištva se izraža v socialni enakopravnosti, v popolni enakopravnosti ženske s moškimi, v pogrešanju oficirskih klubov v armadi in takorekoč v vsaki panogi človeške družbe.

Kadar pride ta ali oni v sovjetsko Rusijo, je dobro, če ve nekaj reči o ruskem ljudstvu. Predvsem mu mora biti znano, da je ljudstvo trpelo dolga stoletja pred svetovno vojno, in sicer zelo hudo trpelo. Oblasti so izganjale na tisoče in tisoče ljudi v Sibirijo, jih metale v ječo, po živalsko postopale z ruskim muhikom ter gledale na to, da je ljudstvo ostalo popolnoma neuko. In cerkev je bila pohlevna dekla tega državnega absolutizma. To vse je dobro znano zgodovinarjem. In od vseh grozot, ki so se prigodile v zadnjih letih, pa naj je bilo to po krivdi rdečkarjev ali belčkarjev, so bile še dvakrat huje one, ki jih je moral ruski narod prenašati dolge vrsto stoletij pred vojno.

Se nekaj drugega je treba imeti pred očmi, in sicer to, da so Rusi trpeli valed vojne toliko, kolikor vsak drug narod, ki je bil prizadet. Rusija je izgubila poldrug milijon vojakov na bojnih poljanah. Zatem je prišel državni prevrat, v katerem je bil car pahnjen s prestola. In potem prekučja, ki je neizogibna, kadar je strmoglavljen ta ali oni stoletni režim, posebno pa takšen, ki mu je bil car na čelu. Za tisto prekučjo je prišla revolucija, ali bolje rečeno, revolucija. V l. 1917. je bil čas, ko je bila vlada v rokah skor vsake skupine na Ruskem. Razni ljudje so si jo prilastili ter jo zopet izpustili iz rok. Moške, ki imajo sedaj vladne vajete v rokah, so jo bili že enkrat izgubili tisto nesrečno leto ter bili izgnani iz dežele.

Po revoluciji je prišla velika protirevolucija, ko so tisti, ki so bili odstavljani, poizkušali priti zopet na vladno krmilo. To so bili

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Apr. 30-1924)
pomeni, da vam naročnina poteče na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen, valed napačnega naslova, pošite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Cicero za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za člane \$5.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"
2657 So. Lawndale Ave.,
CHICAGO, ILL.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 8. aprila 1904.

Podporna Jednota

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Colinar, podpredsednik Andrew Vidrick, R. F. D. 7, Box 81, Johnston, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blas Novak, gl. blagajnik John Vogrich, urednik glasila Jože Zavratnik, upravitelj glasila Filip Gadin.

POROTNI ODSEK:

John Underwood, predsednik, 407 W. May St., Springfield, Ill., Martin Zelaznikar, Box 278, Barberton, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Ely, Minn., John Terrell, Box 93, Hendersonville, Pa., John Gortek, 414 W. May St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrosii, Box 286, Moon, Kan., Pa.

Joh. Grotel, 14821 Pepper Ave., Cleveland, O.
Anton Sular, Box 104, Gross, Kans., se jugozapad
Max Mara, Box 186, Buhl, Minn., se severozapad
Milko Zupel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah

Nadzorni odbor:

Frank Zalta, predsednik, 3629 W. 26th St., Chicago, Ill., Frank Somrak, 5817 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6404 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združitveni odbor:

Predsednik: Frank Alot, 2184 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
John Owen, 2639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Jos. Bluk, 6404 Orton Ct., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6333 St. Clair Av., Cleveland, O.

POZOR!—Korespondenca o gl. oddelkih, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovijo: Predsedniku S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVJE: Bolniški tajnik S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vohijo se naslovijo: Tajnik S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V VEZI Z BLAGAJNISKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajnik S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse priitke glade posiljevanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zalta, predsedniku nadzornega odbora, ligar naslov je zgornj.

Vsi prisilvi na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 407 W. May St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, nanašajoči, oglaš, naročnina in spleh vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

li hudi časi, in nasilje je divjalo, kakor divja vzelej, kadar pride po revoluciji do protirevolucije. Potem so Rusijo napadli zaveznički z vseh strani: Japonci, Nemci, Francozje, Angleži, Američanji. In sedanja vlada se je imela boriti na dvanajstih frontah hkrati.

V vseh teh nesrečnih homatjah je pa rusko ljudstvo trpelo najhujše. Potem je bila proti Rusiji izdana tudi uvozna prepoved, ki je včasih huja od vojne. Zatem je prišla civilna ali državljanska vojna, v kateri se je morala vlada boriti za svoje življenje proti sovražnim silam v Rusiji, in tačas je bila nastopila svojo strašno službo vsemu svetu znana lakota — ki je najbrž najhujša in najobsežnejša v ruski zgodovini. In tedaj je Amerika priskočila Rusiji na pomoč ter preživila na milijone ljudi, ki bi bili drugače morali poginiti od lakote.

In ravno v tistih hudih časih se domala vsi narodi na svetu bolj kotirali ruski narod z njegovo vladno vred. Te reči opisujem sedaj samo zato, ker bi rad predložil ljudem, kako hude čase je moralo preboleti rusko ljudstvo, in koliko ovir je morala premagati sovjetska vlada. Sedanja vlada je imela doslej samo dve leti miru.

(Konec prihodnjš.)

DA SKUHAŠ DOBRO PI-VO. PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričajte, da je doma pri nas, kuhani vedno le najboljši in najcenejši.

Grocerijam, sladničarjem in v prodajalnih šoleznino damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

KNJIGE

Književne Matice S. N. P. J.

Književna matica Slovenske narodne podporne jednote je izdala in ima v zalogi sledeče knjige:

Pater Malaventura. Spisal Zvonko A. Novak. Izvirna povest iz življenja ameriških frančiškanov. Z izvirnimi slikami, katere je izdelal Stanko Zele. Fina trda vezba. Cena s poštnino vred \$1.50.

Slovensko-angleška slovnica. Dodatek raznih koristnih informacij. Fina trda vezba. Cena \$2.00 s poštnino vred.

Jimmie Higgins. Spisal Upton Sinclair, poslovenil Ivan Molek. Povest iz življenja ameriškega proletarijata za časa velike vojne. Trda vezba. Cena \$1.00 s poštnino vred.

Zakoni biogeneze. Spisal Howard J. Moore, poslovenil J. M. Zelo podučna knjiga, ki tolmači mnoge narurne zakone in pokaže, kako se splošni razvoj ponavlja pri posamezniku fizično in duševno. S slikami. Trda vezba. Cena \$1.50 s poštnino vred.

Zadnji dve knjigi, naročeni skupaj, dobite za tri dolarje. Vse zadnje štiri knjige za šest dolarjev. Vredne so!

Naročbe, s katerimi je poslali denar, sprejema

Književna Matica
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Rado Murnik:

Nedeljska bratovščina.

V prijaznem slovenskem kraju, v Zali skali, se je zbrala deveterica podjetnih in poštenih mož v častitljiv družbo nedeljskih lovcev — je jel pripovedovati ljubezni doktor Pavliha, ki se nikdar ne zlaže.

Nikarte ne mislite, ljubi poslušalci, da bom ob tej veleugodni priliki jel zbirati neslane dovčipe in prodajati žaljivo zafrazen! Vsa ni tako sreča, da bi mogel in smel loviti, kadar bi se mu poljubilo. Tudi jaz sem fanatičen nedeljski lovec od kučme do podplatov in obsojam brez pardona vse hudobne jezike, ki zaničljivo in posmehljivo omalovažujejo nas prekorne ude lovečega človeka.

Pogumna in nesebična deveterica je po dolgem in temeljitom premišljevanju ustanovila lovsko družbo, jo krstila "Nedeljsko bratovščino" in v zakupila zaloskalski lov za par sto kron.

Pravi člani te ugledne bratovščine so bili po abecedni gospodje, oziroma bratje: veleposestnik Bibolaz, pekovski mojster Hahalin, gostilničar Kašoliznik, mesar Klobas, čevljar Migomig, trgovec Pipopuh, upokojeni profesor Plešoprah, brivec Pušoljub, krojaček Zgaga. Častnih, podpornih, dopisujočih ali tudi drugačnih članov pa ni imela "Nedeljska bratovščina" nobenih.

Nadležoval ji je dični brat Bibolaz, kakor zastaven in častitljiv mož. K sejam je hodil vedno v črni salonski obleki in z veličastnim cilindrom (kalibra 69). Podedoval

je oboje od rajnega bratrance, ki je bil svoje dni višji uradnik in svetnik na Dunaju. Veselilo je Bibolaza vselej, kadar je mogel podedovano opravilo prezračiti, zlasti na sejah odlične "Nedeljske bratovščine". Čemu pa bi mu bila ta elegantna praznična črna oprava tukaj na kmetih, v Zali skali, kjer po več let zaporedoma ni bilo nobenega pogreba ali druge veselice in zabave? Oblagodarjen pa je bil gospod Bibolaz, tudi sicer dokaj čeden gospod, z eno najlepših kulturnih pleš jugoslovanskih defila; po mnenju zaloskalskih lovcev bi bil z njo zadovoljen vsak ministrijski predsednik. Bila je celo večja od Plešoprahove, da si je bil ta mož hudo učen. Bibolazov golovec je delal čast ne le Bibolazu samemu in njegovi žlahti, ampak tudi vsem Zaloskalcem, zlasti ob procesijah.

Načelnikov namestnik je bil dolgi in suhi trgovec Pipopuh. Služil je bil tri leta pri vojaki; posloval je bil sicer večinoma v bataljonski pisarnici, vendar je znal dobro streljati. Na lov je hodil previdni mož kar z dvema puškama kakor svoje dni Daudetov, slavni Tartarin de Tarascon, eden največjih lovcev vseh časov in narodov.

Tajnikoval je upokojeni profesor Plešoprah, ki je zastopal "Nedeljski bratovščini" sivo teorijo in lovsko slovo. Kadar se je izprehajal z dežnikom na rami po obširnem praznem lovišču "Nedeljske bratovščine", tedaj je skoraj neprenehoma mrmral citate iz najboljših lovskih spisov ali pa vsaj poluglasno ponavljal latinska imena zverjadi. Bil je res sila učen. Obelodanil je obširno in

temeljito monografijo o bastardenanju divjih zajčelij s fazani. Zabilog ni niti eden lovski list priobčil primerne, resne ocene; zdelo se je, kakor bi hoteli zavidni hlapci na hudobnim molkom ubiti pisatelju veselje do plodnosnega znanstvenega dela. Ali modri profesor Plešoprah se je tolažil z imenitnim pregovorom: nevaležna domovina piha na vsakega preroka, ki ni pritepenec. Tešila ga je tudi druga, nič manj tolažilna prislovice: Invidia gloriæ comas — zavist spremlja slavo! Zato je izza svojih velikih temnovilnihv nastročnikov zaupljivo in bistro gledal v prihodnost.

Blagajnik je bil pa krojaček Zgaga, jako nemiren in sitne duše. V vsaki stranki, v vsakem poklicu, v vsakem društvu je nemarna garjeval ova, ki dela zgolj zgago; ova, ki nima pravih zmognosti; ova, ki ne zida, ampak le podira; cokla, ki ovira napredek in se satanako raduje, ako more koga žaliti in jeziti. Taka žalostna cokla je bil tudi krojaček Zgaga, veleposestnik kočinstnih bradavic. Ugovarjal in zaničeval in nagajal je zgolj iz gnušne navade, pikal in ubadal je iz prirojene zlobnosti. Bil je tako droben in kratak, da ni vreden nobenega daljšega opisa.

Najprvo so nedeljski sestavljali, popravljali, pilili in hektografirali pravila vzorne "Nedeljske bratovščine". Posvetovali so se o vsaki malenkosti tako temeljito in natančno, da so spravi nad sto hudih paragrafov na papir. Seje so se vršile v zadnji sob Kašoliznikove gostilnice.

Stvar pa ni bila tako enostavna in lahka, kakor bi si nemara kdo mislil, ampak narobe.

Zakaj niti v zaloskalskem revirju niti v sosednjih loviščih ni bilo že več let ne duha, ne sluha o divjačini. Nikjer nobene jerebice, nobenega zajčka, nobene verice! Prejtnji zakupniki teh lovov so bili tako strastni "lovci", da so postreljali, pobili, pomendrali, pomekali, porazmesarili, podavili, poiztrebili vse, kar leze ino gre po zemlji ino leta po zraku.

Že zdaj vidimo, s kakšnimi zaprekami se je morala boriti obdovanja vredna "Nedeljska bratovščina".

Ako brat Kašoliznik ne bi bil točil tako izbornega evička in prodajal tako težkih krač, bi bili naši nedeljski bratje omagali gotovo že prvi teden svojega zakonizdajalskega poslovanja. Izvrstna pijača in hrana pa jim je pomagala tako uspešno, da so z združenimi močmi že v osmih sejah sijajno premagali vse težave.

In posrečilo se jim je bolj, nego so bili pričakovali najbolj trdovratni optimisti. Takoj v petem paragrafu so določili, da plača de vet litrov globe v občno korist "Nedeljske bratovščine" vsak, kdor bi se izpozabil in šel loviti tu na delavnici. Za društveno geslo so si izbrali ponosne besede pevca slovenskega:

Praznika ni se bal, niti nedelje!

Med drugim so seveda strogo določili v posebno dolgem paragrafu, da ni nikomur dovoljeno, streljati na svoja bližnjega, niti s kroglo, niti s šibrami. Natanko pa so odmerili strelnino za vse živali, tudi za one, katerih ni bilo v lovišču.

Kakor ima vsaka dobra stvar svoje nasprotnike in zlobne sovražnike, tako jih je imela tudi prekornista "Nedeljska bratovščina". Že prelepo ime samo ob sebi je bilo nekaterim podlim in zavidnim dušam oster trn v peti. Nevoščljivci so zabavljali, naj bi si bili nedeljski bratje izbrali rajši ime: "Prostovoljno žejogasilno društvo".

Idealni nedeljski bratje pa se, hvala Bogu, niso brigali za tako in enako infamno zafrazen ter so hodili pridno vsako nedeljo in vsak zapovedani praznik na lov. Da ni bilo nobene divjačine, to jim ni kalilo veselja do lova. Prv se je nesmrtno oslavljal suhi pa delgi brat Pipopuh.

Dokazal je s popolnoma zanesljivimi pričami, da je sam ustrelil kapitalnega živega močera.

Se tisto nedeljo je imela "Nedeljska bratovščina" v praznično okrašenih gostilnici Kašoliznikovi slavnostno sejo. Veselo presenečeni bratje so čestitali srečnemu strelcu v dolgih in vendar jedrnatih govorcih, mu poklonili dragocen, handžarju podoben nož za lov na močera in kronali Pipopuha za kralja vseh pravih nedeljskih lovcev z dostavkom, da bodi ta visoka in redka čast dedna v njegovi velečlenjeni rodovini, dokler ne umre zadnji Pipopuh. Slavljenec jih je ginjen zahvalil in plačal prijetno navdušenim tovarišem več velikih posod evička. Od Pipuha je velo nekaj tajnovitega, nekaj velikega. Obseval ga je mistični nimbus nedeljskega loveca, ki je res nekaj ustrelil. Profesor Plešoprah je določil latinsko ime ustreljene zverine in obljubil lahkomuvedno predavanje.

Tako so se nedeljski bratje iz vrstno zabavali in vsako nedeljo uživali nedolžno veselje. Ustreljenega močera so dali lepo napaziti in ga namestili takoj pod kaligrafirano geslo. Njih veselje je priklopelo do vrhunce, ko je kmalu potem Bibolazov pes Putifar izvolal, izkopal in ujel krasnega krta na brakadi. Tudi umrjoče ostanke krtove so poslali sprtnemu dermoplastu in postavili mično živalco kraj močera. Imeli so torej že kar dve zares jako redki lovski trofeji. Malone vsak večer so imeli slavnostne seje v izborni gostilnici brata Kašoliznika in obdovovali zdaj krta, zdaj močera.

Tedaj pa je šinil nečisti duh v brata Zgaga, da je vstal in odpril svoja usta in začel verižiti in klobasati menda takole:

"Slavni ljudje božji! Kaj pa, če bi nakupila naša "Nedeljska bratovščina" zajcev, srn, jerebice in fazanov in jih zaredila v našem docela ogroženem lovišču, kaj?" Vseh drugih osem bratov je zazijalo obenem kakor na vojaško povelje. Vnela se je srdita debata. Vsi so napadali brata Zgaga in ga zmerjali megalomane, ki hoče sejati seme razpora v mirno bratovščino. Poučarjali so, da bi se grešili največje neumnost tega stoletja, ako bi sprejeli Zgagov nujni predlog. Naglašali so, da bi nakupljena divjačina gotovo ušla v sosednja prazna lovišča; da bi se

jim sosedje lahko amejali po pravici in hrustali njih zajce in jerebice pa tako dalje. In oglašil se je "Nedeljske bratovščine" modri načelnik Bibolaz, rekoč:

"Počakajmo rajši, da nakupijo in zaredi divjačino — sosedje!"

Ogromno klanje radi boleznih med živino.

Veliko se čita sedaj v časopisih o izbruhu parkeljnice (bolezni na gobcu in parkljah) med živino v Kaliforniji, zlasti o sporu med državami Kalifornija in Arizona katerih poslednja je zaprla mejo vsakemu prometu iz Kalifornije.

Da se zatre ta strašna nalezljiva bolezen med živino, so federalne in državne oblasti do 19. aprila poklade 350 čred preostajalo je tedaj še, da se vniči, 18 okuženih čred in ena ogrožena čreda. Posledica tega energičnega postopanja je bila, da 18. aprila je bila kuga omejena na le tri okraje (counties), dočim nad šestnajstimi izmed njih je bila proglašena kwarantina. V svrhu, da se obvaruje vsa domača živina v deželi, je bilo tako žrtvovano sledeče ogromno število živine: 23.000 goved, 13.000 ovac, 10.000 prašičev in 300 koz. Vsa ta živina, približno 50.000 repov, je se daj pod zemljo, pokopana v apnu pod najmanj pet čevljev prsti.

Ker je kuga tako strašno nalezljiva, se živina pokolje, čim se kje pojavi bolezen. Izven pokrajine, postavljene pod kwarantino se ni našlo niti enega slučajja te bolezni. Iz okuženih farm je prepovedan izvoz vsakega pridełka. Da se pa famarjem omogoči nadaljna živinoreja, se jim dovoljuje, da se založijo z novo zdravo živino trideset dni po razkuženju. Prva živina služi le za poskušnjo; to so večinoma teleta in prašiči, katerim je dana vsa svoboda, da se gibljejo po farmi. Živinozdrav-

nik pregleda to živino vsak dan za dobo tridesetih dni. A do tedaj se ni pojavil nikakr bolezni, se dovoljuje famarju, vpelje novo živino. Kvarantina pa traja še za nadaljnih 60 dni tako da je izključena vsaka varnost nadaljnega okuženja. I do je sicer vse to za prizadele famarje, ali ni druge pomoči, ali se hoče obvarovati pred vrnjem vso drugo živino.

Poljedelaki departament oblaže, da so oblasti nekaterih zaplenili državno ustavo promet iz Kalifornije in odvrnle ob meji v la in predmete, o katerih je znano, da nikoli ne prenečajo telezni. Provročeno je bilo a mnogo neugodnosti brez koristi za varnost teh držav. Predsednik Združenih držav pozval governorje mnogih zaplenih držav na sestane v svrhu, se kvarantna bolj razumno va ob enem ukrene potrebno za bolezni ne razširi. — F. L. I. S.

Povest "Jimmie Higgins" izročilo duše ameriškega proletariata ob času velike vojne Dobi pri Književni matici S. N. P. J.

Ali želiš znati pravilno pisati angleško? Naroči si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Potniški oddelk bančne hiše EMIL KISSA, 133 — 2nd Ave., New York. PRODAJA parobrodne listke za potovanje v domovino po originalni ceni. Vam uredi vse potrebne listine, potni list, vize, i. t. d. brezplačno. Vsega počakamo tukaj na postaji. DOPREMA SVOJCE iz starega kraja "AFFIDAVIT" HRANILNI ODDELEK, POŠILJA DENAR V DOLARJIH — DINARIH.

Opravi vse notarske posle. Pišite za pojasnila: POTNIŠKI ODDELEK BANCNE HIŠE EMIL KISS 133 — 2nd Ave., New York.

Josip Jurčič:

TELEČJA PEČENKA.

(Dalje.)

Tam je na ognjišču cvrčalo, kipelo in kadilo se iz ponev in lončičev, da je bilo na prvi vid zanimljivo. Ali kuharica! Ta stara, debela, grda baba pripravlja njegovo pečenko? Nekoliko las, napol sivih ji gleda izpod glavače, umazan, krvav in sajast zastor ima prepasan! In glej, baš jemlje telečje meso z žeblija, neokusno, z obema rokama, in — emkne ga na ploč; niti obrisan ni! In sekira, s katero meso seka, niti očejena ni! In mačka, najgusnejša žival Bitiču, skoči v tem hipu na okno tik poleg pečenke, kuharica je niti ne podi stran!

"Fej te bodi!" zavpije stotnik. Medlo mu je bilo pred očmi. Tako se torej pripravlja njegova pečenka!

Kakor je sveti Peter ven šel, je šel Bitič ven, ali ni se milo, zjokal zunaj kakor sveti Peter, pač pa se mu je nekaj prigodilo, zavoljo česar je prišel bled kakor zid v sobo nazaj, vzela klobuk in suknjo, nobenega odgovora dal in odšel.

"Fej te bodi!" je mrmral po potu domov in zima ga je tresala.

Vso noč ni spal, proti jutru je zadremal, ali imel je hude sanje. Od tistega večera ni bilo Bitiča več videti na davno-navadnem stolu pri Zeleniku. Zahajal je v druge gostilnice, v največje in srednje, ali nikjer ni ostal dolgo, nikjer ni imel prejšnjega teka, nikjer zaupanja. Telečje pečenke ga ni videl nihče več jesti, pač pa je rad jel kaj celega, kaj takega, kar si človek pripravlja sam.

Ali to mu ni teknilo. Sušil se je in slabel je. Čemerni in kisl obraz je še bolj očemerel in se skisal. Sam sebi je bil neznan.

V tej zadregi si je kupil kuharske bukve in sploh knjig o kemični sestavi jedil in o njih racionalnem pripravljanju. To ga je navelo, kupiti si umetelen železen lonce novejšje iznajdbe, da bi si kuhel sam. Dva dni je poskušal, zjutraj sam hodil po meso, tja, kjer ga je prodajala najlepša mesarica, sam varil in emaril. Prvi dan je imela jed čuden duh, drugi dan je bila preslana, tretji dan — je Bitič dobil silno želodčno bolezen! Za božji čas, kaj početi?

To svojo težavo je Bitič potožil naposled enemu svojih tovarišev. Ni imel sicer navade pritoževati se, posebno ne sam o sebi. Torej je bil ta slučaj nekaj izredno nenavadnega in njegov tovariš, tudi star samec, a jovialnejše vrste — se je smejal.

"Oženi se, oženi se!" mu je vpil in se zopet grohotal. "Čemu češči na novih — čemu ješ po gostilnah, čemu si še močan mož, vzemi si anažno, čedno, lepo, čisto gospodinjico, in zopet boš jedel lepo pečenko in elato."

Bitič je zveržil oči in prijatelja svojega hudo pogledal. Oženiti se! To se mu je zdelo smešno, vsaj javno in glasno je prijatelju rekel, da je "smešno".

A ko je šel domov, je gledal v tla in zmormano mu je po ušesih brenčal prijateljev svet: "Oženi se! Oženi se!"

In ko bi hotel, kako, kje, koga? — — —!

To sicer res ni dosti prida življenje, če mora lovec za vse, za vsako potrebo, vse plačevati. In v krmi plačevati, pa še nesnago in nečistost uživati, fej!

III.

Misel, oženiti se, ki je že toliko pametnikom in nerazumnikom prišla v glavo in že tolikokrat s prudarom ali brez prudarika bila izvedena, kolikor je nesrečnih in srečnih zakonskih ljudi bilo in jih je — se je utrdila tudi Bitiču v glavi kot edina rešitev. Če je reš bol in bolj premišljal, bolj mu je ugajala, in kar škoda se mu je zdelo, da prej ni tega sklepa storil in izvršil, ko je bil še mlajši. Sicer se pa sam sebi nikakor ni vdal, da

bi bil star, a drugim ljudem še manj ker ni nikogar vprašal za svet.

"Lepa, bogata, dobroščna, izobražena" in Bog ve, kakše so še lastnosti, ki jih zahtevajo oni, ki nimajo drugega posla nego-li iskati noveste. Penzionirani znanec moj vseh teh lastnosti ni terjal: "Dobra kuharica, čedna in mlada ter dobra postrežnica", to je bilo vse, kar bi bil rad. Koliko jih nosi zemlja, ki imajo te lepe lastnosti v izobilju in ki niso niti toliko po mladeniški hrepeneče, kadar jim migne Himen, da bi bile i Bitiča vzele in mu pred poroko obetale pripravljati pečenko po najboljšem okusu! Ali Bitič ni imel znanstva in vobče si ni znal pomagati, kje in kako dobiti, po čemer je začel želeči, čimbolj si je o koristnosti stvari belil glavo.

A nekaterim ljudem Bog srečo da o pravem času, akoravno jim je ni bil že v zibel položil. Tudi Bitiču je pomagal slučaj, da se mu je zasvetilo upanje lepo upanje!

Baš v tem času je bil njegov hišni gospodar, mesar kriv, iz službe dal svojo staro hišno in dobil novo.

Ta je bila mlada, lepa, skakala je iz sobe v sobo, po stopnicah gori, po stopnicah dol, da so ji veselo ključi v žepu žvenkljali, da so ji goste rumene kite las okoli levega vratu opletale. In pela je pesmi nabrane od vseh vetrov: zdaj o "mililunici", zdaj o "moji ljubici" ali "ljubčica mojga", zdaj "kje dom je moj", zdaj Garibaldijevo himno, h kateri tekstva ni znala, zdaj zopet nemško študentovsko o "pijani luni", ali "kneza Torna"; in kadar je pesmi zmanjkalo, nabrala je rdeča ustna v čuden ali poljubljiv čop in zavijgala si katero, baš ne slabše kakor mlad voznik na veliki cesti, kadar je pod klancem kola odvrli, klobuk na uho nameknil in vesel poleg konjičev korači po cesti, preko travnikov zelenih. In kadar je utegnila doli spodaj na veliki prag stopiti za trenutek in pogledati, z delavno roko na kolek naslonjeno, da so mimogredoči obdovovalci lepe ženske rasti ukradene poglede metali na okroglo bele lakti, rastoče iz kratkega rokava — ej! kako so ogledovale njene lakre oči po svetu, kakor bi hotele reči: "Kaj pa ti veljaš, lepi svet, jaz te kupim, poljub dam zate, pa si moj!"

"Ta bi bila!" je rekel Bitič — a to je rekel samo sebi.

Ali kako se seznaniš z njo? To bi bilo za vsakega lahko, za njega ni bilo. Vsa dan je hodila bogve kolikokrat mimo njegovih dur, srečeval jo je na stopnicah, iz svoje sobe jo je šel vsako jutro v sosednji, gospodarjevi sobi peti, kadar je pospravljala. Ali kako jo ogovoriti, da boče "spodobno"? To je bila težava.

Bitič se z žensstvom ni počal prej, to smo že rekli. Kako je delal v svoji mladosti, kako zlasti je izhajal pri vojaki, le-teh naglavnih deležnikih ženskega čisla: o tem vlada za pripovednika te povesti in za njegove vire neprodorna temota, ne da se torej čisto ničesar povedati. Poznali smo ga samo v njegovi prijetnosti in v tej je bil, kar se tiče vseh ženskih alotrij, soliden in pameten kakor menih, to stoji, kakor da bi notar potrdil.

Torej je naravno, da ni mogel začeti tako brž kakor bi rad. Vendar se je vestno in hrabro pripravljaj, kolikor se je dalo, tega bi ne bilo treba niti omenjati, ker baje večina kandidatov sv. zakonskega jarma tako ravna. Omeniti je menda vredneje, da je izkušal čemerni svoj obraz odložiti in natekniti prijazen (kadar je njo arečal: smehljaje) obraz; istotako, da je več stvari nakupil, ki bi jih nji podaril. Res neki nemški pisatelj pravi, da se lepi ženski ne sme drugega pokloniti nego cukrino, rozle ali k večjemu še knjig — a Bitič se je zapovedi ni mogel držati, ker je poznal ni. Tudi ga lahko oprostimo, da je skupljal grobejših in praktičnejših reči, ali v zameno, da se morebiti hišne vobče ne kapricirajo samo na cukrino in rozice; knjig niti omenjati ni treba.

(Konec prihodnjice.)

ALI STE KDAJ PREISKUSILI

Severa's Esko

MAZILO ZA POKRITJE SRBEČICO?

Cena 60 centov

V LEKARNAH VSEPOVSOD.

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS, IOWA

VELIKI IZLET V JUGOSLAVIJO S SVETOVNO "AQUITANIA" SLAVNO

48.647 Tm

Odpluje iz New Yorka 7. MAJA (Svibnja) (preko Cherbourg)

Porabite 4 subavnični dni na morju ali manj kot 9 dni od New Yorka do Jugoslavije. — Izletnike bodo osebo vodil G. St. M. Vuković, uradni Cunard Linije v New Yorku, kateri je bil preje uradni Jugoslovanske Generalne Konsulate v New Yorku. — G. Vuković bo potoval s izletniki do Zagreba, ter bo posli za vse potnike in skrbel za njihovo ugodnost.

CUNARD LINIJA je slavna znana po vsem svetu, za njene nenadomestljive usluge, kakor tudi za izvrstno kuhinjo. — Ne zanemarite te izvrstne prilike, da bi ne šli v domovino s tem izletom. Za nadaljnje pojasnila obrnite se do najbližnjega Cunardovega agenta v vašem mestu ali na:

CUNARD LINE
140 No. Dearborn Street,
CHICAGO, ILL.

AKO STE TUDI VI

med onimi rojaki, ki so namenjeni v stari kraj na pomlad, je v Vaso korist, da pišete naši trdki za pojasnila in ji poverite vse tozadevne posle. To bo za Vas pomenilo najboljšo postrežbo, zaradi katere je naša trdka splošno znana in priporočana! Imejte to na umu!

RAVNO TAKO JE V VASO KORIST, ako nam poverite vse posle, ki so v svezi z dobavo vaših sorodnikov in prijateljev iz starega kraja. Naša trdka vam bo izdelala potrebne izjave (affidavite), poslala karto, nudila pomoč ob prihodu v New York itd. — kakor je to storila že za številne druge rojake, od katerih so se mnogi javno zahvalili za točno postrežbo!

POŠILJANJE DENARJA.

Naša banka ima svoje lastne zveze s pošto in zanesljivimi bankami v starem kraju in naše pošiljave so dostavljene prejemniku na dom ali sadnjo pošto brez vsakega odbitka. Naše cene so vedno med najnižjimi.

Vse pošiljave se nakažejo po cenah onega dne, ko mi sprejmemo denar.

Denar pošiljamo ali po pošti, ali potem brzojavnega pisma, ali pa direktnem brzojavu.

Mi pošiljamo dolarje v Jugoslavijo in druge dežele po pošti in brzojavno.

Za obilna naročila se vam priporoča

SLOVENSKA BANKA

ZAKRAJSEK & CESARK

70 Ave., New York, N. Y.